

Múzeumandragógiai Műhelynapok

2020. október 12-16.

október 12., hétfő 14.00: DR. BEREZKI Ibolya elnök (PT-MME) köszöntője

14.05: DR. NÉMETH Balázs Bánk, MTA PB Andragógiai Albizottság elnökének bevezető előadása: „Pécs a Tanuló Város”.

14.30-16.00: NAGY Magdolna igazgató (MOKK) vez.: A múzeumi inklúzió jó gyakorlatai.

16.05-16.20: MISZNÉ KORENCHY Anikó referens (TEMPUS Közalapítvány): A Tempus Közalapítvány új felnőtt tanulási programjai, pályázatai.

október 13., kedd 14.00 – 15.30: KIRÁLY Júlia (DIV) – TILLAI Gábor (JPM) vez.:

Senior közösségek a múzeumi családban.

október 14., szerda 14.00 – 15.30: DR. DERGEZ-RIPPL Dóra (PTE-KPVK) vez.:

A művészeti élmény szerepe az önmegismerésben.

október 15., csütörtök 14.00 – 15.30: NÉMETH Ádám (MKVM) – DR. VÁSÁRHELYI Tamás (MKNE) vez.:

Múzeumok és a fenntartható fejlődés.

15.35-16.00: VEDOVATTI Anildo projekt koordinátor: Disszeminációs lehetőségek az EPALE platformon

október 16., péntek 14.00-15.30: DR. KOLTAI Zsuzsa (PTE BTK) vez.: Múzeumandragógiai innovációk.

15.30/35-15.45: Dr. KRISTON-VÍZI József tagozatvezető: Zárszó.

Szekcióleírások

A MÚZEUMI INKLÚZIÓ JÓ GYAKORLATAI

Szekcióvezető: NAGY Magdolna igazgató (MOKK, Szentendre)

Zoom-time: 2020. **október 12., hétfő 14.30 – 16.00**

Téma vázlat

A Múzeumi inklúzió különböző formáinak bemutatására azon intézmények képviselőit kértem fel, akik már elnyerték a Községi Múzeum elismerést. A kerekasztal beszélgetés keretében a meghívott vendégek elmondhatják, mit tettek annak érdekében, hogy az inklúziót ilyen magas fokon megvalósítják. A Községi Múzeum díjazottak közül az elsődleges kiválasztási szempont az volt, hogy az inklúzió minél több oldalát be tudjuk mutatni és ezzel más múzeumokat is inspirálhassanak. A résztvevők között lesz egy több elismerést is elnyert budapesti belvárosi kis intézmény, egy hátrányos helyzetűek bevonásában is élen járó országos múzeum, egy önkéntes és közösségi stratégiával is rendelkező kis intézmény, egy olyan turisztikai központként működő intézmény, amely ennek ellenére fontosnak tartja a közösségi működést, továbbá egy sok tekintetben innovatív szakmúzeum és egy megyei hatókörű városi múzeum, amely számos és sokrétű múzeumi közösséggel rendelkezik. A beszélgetésbe a programon résztvevő hallgatóság is bekapcsolódhat.

SENIOR KÖZÖSSÉGEK A MÚZEUMI CSALÁDBAN

Szekcióvezetők: SZALAINÉ KIRÁLY JÚLIA irodalomtörténész muzeológus, múzeumpedagógiai és közművelődési osztályvezető (DIV, Eger) és TILLAI GÁBOR történész fõmuzeológus (JPM) , egyesületi elnök (TKM Pécsi Csoport)

Zoom-time: **2020. október 13., kedd 14.00 – 15.30**

Az idõsoktatás, a gerontológia a felnõttoktatás speciális területe, amely Magyarországon ma többnyire még háttérbe szorul. Ha azonban komolyan gondoljuk az élethosszig tartó tanulás fontosságát, és valóban a tanuló társadalom kialakítása a célunk, nem hagyhatjuk figyelmen kívül az aktív kor után is tanulni vágyó felnõttek szükségleteit és igényeit.

A senioroknak rendezett programok célja – amellet, hogy az élethosszig való tanulást segítik – a szabadidõ hasznos és aktív eltöltéséhez nyújtanak alternatívát. A közösségben való ismeretszerzés, a program csapatépítõ elemei segítik az idõseket abban, hogy **ne szakadjanak el a társadalomtól, a tudástól, az ismeretszerzés lehetõségétõl**. A programoknak az informális tanulás helyszíneinek kell lennie, s noha tudományos alapon mûködnek, a kutatás eredményeit osztják meg, módszertanuk és eszközeik izgalmassá, érdekessé teszik a tudás elsajátítását az idõsek számára. Fontos olyan közösségi alkalmakat is rendezni, hogy az idõsek nem csak egyénileg, hanem családtagjaikat is bevonva tanulhatnak.

Ki kell szolgálnunk az **idõsek kommunikációs szükségleteit** is. Az idõsebb generációkat egyre inkább érinti az elmagányosodás. A különbözõ tanulási színterek kommunikációs színtereket is jelentenek: elõsegítik új kapcsolatokat, új csoportok kialakulását, régebbi kapcsolatok életben tartását, felelevenítését stb. Itt a tanulási cél másodlagossá válik, hiszen elsõsorban a társas kapcsolatok alakításának eszköze.

Fontos szempont, hogy az adott program a **szabadidõ hasznos eltöltésének** is eszköze legyen. Az inaktív kor elérése általában a szabadidõ gyarapodásával is jár. A nyugdíjaskor gyakran arra is lehetõséget biztosít, hogy már régóta tervbe vett, de idõ hiányában mindig elmaradt dolgokkal foglalkozzanak, amelyekre az igény már sokkal korábban jelentkezett.

Érdemes bevonni az idõsek családtagjait egyes programokba. **Multigenerációs idõtöltést** biztosító szabadidõs tevékenység valósulhat meg, lehetõség nyílik a generációk közötti párbeszéd elmélyítésére azzal, hogy a nagyik és unokák együtt játszhatnak.

Érdemes szót ejteni arról is, hogy a vírushelyzetben milyen megoldásokkal közelíthetünk a nyugdíjasok felé.

Bemutatásra kerülõ programok:

1. Senior Akadémia az Egri várban

A szépkorúak részére rendezett programsorozatunk tudományos-ismeretterjesztõ elõadásokkal, felfedezõ és alkotó foglalkozásokkal várja az 55- 60 év fölötti érdeklõdõket. Célunk, hogy Eger város történelmét, Gárdonyi Géza mûvészetét valamint a múzeum gyûjteményeit megismertessük úgy, hogy az mindenki számára könnyen felfogható, világos, érthetõ legyen. Az elõadásokat minden esetben tárgyaló foglalkozás követi, így kívánjuk rögzíteni az elhangzott ismereteket. Egyes programok arra is lehetõséget adnak, hogy az idõsek nem csak egyénileg, hanem családtagjaikat is bevonva tanulhatnak.

Az elõadók a szakma és a tudomány jeles képviselõi, akik örömmel vállalják azt, hogy tudásukat ilyen környezetben és eszközökkel, módszerekkel adják tovább.

Két programtípust tervezünk. Az egyikben Eger történelmének legjelentõsebb eseményeit vesszük számba úgy, hogy valamennyi elõadást tárgyaló foglalkozás követ. Az elõadók Eger városa neves történészei, etnográfusai, muzeológusai. A másik a Gárdonyi életmûvet ismerteti meg a hallgatósággal.

A program fontos része, hogy évente két alkalommal nagy- unoka napot tartunk, amely során mindkét alkalommal 2-3 tárgyaló foglalkozást szervezünk.

2. **A TÁJAK-KOROK-MÚZEUMOK** mozgalom keretében 32 éve megalakult, a pécsi Janus Pannonius Múzeumban működő múzeumbaráti közösség múzeumandragógiai tevékenységének bemutatása:

Az 1997 őszi 10 éves mozgalom jubileumán fogalmazódott meg a pécsi-baranyai tagok igénye egy rendszeres találkozási, szakmai tájékoztatói lehetőségre. Ebből formálódott egy évről-évre gyarapodó közösség (30 főtől-250 főig) az elmúlt évtizedek alatt, igényes szakmai, közösségi irányítással. A hazai múzeumi, műemléki, néprajzi, természeti értékek mellett a tagok személyesen ismerhették meg a történelmi Magyarországnak nem csupán a múltját, hanem az aktuális problémáit is Burgenlandtól a Drávaszögön, Vajdaságon át Erdélyig.

A klubprogramok helyi, pécsi programjain megismerhették a Janus Pannonius Múzeum állandó és időszaki kiállításait muzeológusok szakvezetésekkel, a pécsi kulturális örökség helyszíneit (templomok, Püspökvár, Zsolnay Kulturális Negyed stb.), mecseki, zselici kirándulásokon vehettek részt a klubtagok. Idővel tágítva a horizontot, tematikus, regionális utazásokat is szerveztünk, ahol lehetett, kitérve a magyar, kulturális kötődésekre (pl. Provence, Toszkána, Lombardia, Stájerország, Kvarner-öböl, Dalmácia, Krakkó, Morvaország, stb.)

Az igényes programszervezésnek köszönhetően civil szervezetünk stabil létszámmal működik.

MŰVÉSZETI ÉLMÉNY LEHETŐSÉGEI AZ ÖNMEGISMÉRÉSSEN - DERGEZ-RIPPL Dóra, egyetemi adjunktus (PTE-KPVK)

Zoom-time: 2020. **október 14., szerda 14.00-15.30**

A műhelymunka témája:

A múzeumandragógia lifelong learning programjához csatlakozva a művészi élményt a befogadó szempontjából vizsgálva annak az önmegismerésben betöltött szerepét, illetve esztétikán túlmutató lehetőségeit vitatjuk meg. Miért tetszik egy festmény jobban, mint egy másik? Sokszor nem tudunk erre racionális magyarázatot adni, ugyanakkor választásunkat soha nem tekintjük önkényesnek, hanem személyes érvényűnek. Ennek lélektani és művészetelméleti hátteréről izgalmas, az elméleti szempontokat gyakorlati eredményekkel kiegészítő beszélgetés indítható a szakemberekkel; például arról, hogy elválasztható-e a művelődés fogalma a múzeumi élmény önismereti jellegétől, e folyamat mennyiben racionális, és mennyiben intuíción alapul, illetve, hogy művelődési igényünk esztétikai, etikai, avagy társadalmi konvenciók által meghatározott döntés-e?

Célközönség:

Múzeumi szakemberek és egyetemi hallgatók

A műhelymunka célja:

A résztvevők szakmai véleményének vitaszituációban történő feltérképezése, valamint a kérdésekből strukturálódó elméleti kutatások gyakorlati szempontokkal való kiegészítése.

A műhelymunka menete:

1. Gondolatébresztő beszélgetés irányított kérdések segítségével (kb. 15 perc).
  - Művelődés-e saját magunk megismerése, avagy elválasztható-e önismereti tevékenységünk művelődési, kulturálódási tevékenységünktől?
  - Hogyan irányíthatjuk – felnőttként – saját művelődésünket? (Ha tetszik egy festmény, az nem racionális döntés eredménye, de az, hogy meglátogatunk-e egy kiállítást vagy nem, mindig racionális döntés.)
  - Akarunk-e művelődni? Ha igen, ez saját érdekünkben hozott etikai döntés-e, ha nem, úgy csupán társadalmi elvárásnak teszünk eleget vele?
  - A virtuális múzeum: új lehetőség (pl. az internetgeneráció számára), vagy a művelődéstörténet mélypontja (az idősebb generációk számára)?

A vitának előre meghatározott, közösen elfogadott elméleti alapról kell indulnia ahhoz, hogy az érvek-ellenérvek kellően szakmai módon dinamizálják a beszélgetést, ugyanakkor nincs mód részletes fogalomelemzésekre és ezek evidenciájának elfogadására. Azt javaslom tehát, hogy a beszélgetést a következő és egyetlen axióma határozza meg: Az önismeret általi személyiségfejlődés az ember életcélja.

2. Vita (kb. 30 perc): Érvek és ellenérvek: legalább 2 csoportra osztott beszélgetés (vita) fogalomütköztetésekkel. (Például: Művelődés versus önismeret /esztétika versus pszichológia;/ Esztétika versus etika /szép, mert tetszik versus tetszik, mert szép;/ Virtuális múzeumi tér versus fizikai múzeumi tér /előnyei, hátrányai/)

Moderátorként a vitát kívülről szeretném szemlélni, és a közös beszélgetés véleményformáló folyamatát szeretném megfigyelni, azaz azt, hogyan alakulnak ki elméleti szembenállások, illetve konszenzusos vélemények a művelődés művészetelméleti és művészetpszichológiai értelmezési kereteivel kapcsolatban. Célom az elméleti koncepciók gyakorlati „próbája”: ellenőrzése, kritikája, illetve szelekciója.

Ezért a vitacsoportok alakítását fentiek alapján a résztvevőkre bízom, figyelembe véve az elméleti vitáknak azt a karakterét, hogy sokszor nem is olyan könnyű határozott véleményt formálni egy témában, különösen akkor, ha „csak” két lehetőség közül kell választani. A döntéssel ugyanis nemcsak objektív elméleti pozíciót foglalunk el, de személyiségünk is megmutatkozik. Reményeim szerint ennek a személyes jellegnek a döntésekben játszott szerepe a vitában is megjelenik, így a témapárok melletti szakmai döntés a vita előkészítése során „metaszinten”, metapedagógiai jelenséggként is megjelenik. (Aszerint döntünk, amilyenek vagyunk, vagy olyanok vagyunk, ahogy döntünk?) A vita során igyekszünk fényt deríteni arra, hogy a felvetett művészetelméleti gondolatok egymást kizáró ellentétként vagy egymást feltételező gondolatpárokként működnek a múzeumandragógia kortárs gyakorlatában. Elméleti kutatóként nagy érdeklődéssel várom a szakemberek és egyetemisták véleményét, szempontjait, kritikai megjegyzéseit.

3. Összegzés (kb. 15 perc): A résztvevők véleményének írásos rögzítése, egyben a műhelymunka szakmai konklúziójának közös megfogalmazása.

MÚZEUMOK ÉS A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS - NÉMETH Ádám (MKVM) – DR. VÁSÁRHELYI Tamás (MKNE) vez.

Zoom-time: **október 15., csütörtök 14.00 – 15.30**

A fenntarthatóságot három területen is értelmeznie kell a múzeumoknak: társadalmi, gazdasági és ökológiai területen. A közönségére az a múzeum tud jobban hatni, amelyik maga is törekszik a fenntartható működésre. És e mögött döntően ott van a munkatársak környezettudatossága, életmódja.

Felkértük Nagy-Sándor Zsuzsát, aki most publikálta szakdolgozatát "*Museums for sustainability: An Exploration of Hungarian Approaches*" címmel, hogy röviden jellemezze a hazai helyzetet és mutassa be a tavalyi NEMO konferencián született Museums for Future mozgalom tevékenységét. A résztvevő intézmények képviselőit szintén meghívtuk, hogy röviden referáljanak az ő helyzetükről.

Minden megszólalás után lesz lehetőség gyors hozzászólásokra, kérdésekre, és a beszélgetés többi része kötetlen lesz. A moderátorok nem csak támogató, hanem építő kritikai kérdésekkel is készülnek rá. Egyikük stílusosan az MKVM egyik kiállító teréből sugároz majd.

MÚZEUMANDRAGÓGIAI INNOVÁCIÓK – Szekcióvezető: DR. KOLTAI Zsuzsa

Zoom-time: 2020. **október 16., péntek 14-15.30**

A műhelymunka keretében a múzeumandragógia területén az elmúlt időszakban megjelenő innovatív programokról és módszerekről beszélgetünk a kollégákkal. Kiemelt hangsúllyal foglalkozunk azzal, hogy a COVID-19 kapcsán a múzeumok milyen online kezdeményezésekkel igyekeznek elérni és múzeumandragógiai tevékenységükbe bevonni a látogatókat. A műhelymunka célkitűzése, hogy meghatározza az innovatívnak tekinthető online múzeumi jelenlét és múzeumandragógiai munka sajátosságait, valamint, hogy a COVID-19 által okozott korlátozásokra reflektáló, más múzeumok által hasznosítható javaslatokat gyűjtsön a közönség sikeres megszólításával és bevonásával kapcsolatosan.

Kapcsolat és információk: muzandra18@gmail.com, illetve <https://www.facebook.com/ptmandra>

Szakmai együttműködők: Felnőttkori Tanulás Elektronikus Európai Platformja (EPALE), Magyar Nemzeti Múzeum, MTA Pedagógiai Bizottság Andragógiai Albizottsága, Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ, továbbá: Dobó István Vármúzeum, Janus Pannonius Múzeum, Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, Pécsi Tudományegyetem BTK (Pécs) és KPVK (Szekszárd), TEMPUS Közalapítvány.